

Skatteutskottets betänkande

1982/83:18

om utvidgad uppgiftsskyldighet vid vissa utlandsbetalningar m. m.
(prop. 1982/83:73)

Propositionen

Regeringen (budgetdepartementet) föreslår i proposition 1982/83:73 att riksdagen antar vid propositionen följande förslag till

1. lag om ändring i taxeringslagen (1956:623),
2. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370).

I propositionen föreslås att fåmansföretag och näringsidkare som är fysisk person skall åläggas att i självdeklaration lämna uppgifter om vissa slag av betalningar till utlandet. Vidare föreslås att beviskravet i vissa hänseenden sänks för skattemyndigheterna vid misstanke om inkomstöverföring mellan en svensk näringsidkare och person i utlandet genom oriktig prissättning e. d. Förslagen bygger på en av brottsförebyggande rådet lämnad promemoria, PM 1980: 3, Utlandsbeskattning I.

De nya reglerna avses bli tillämpliga första gången vid 1984 års taxering.

Lagförslagen har följande lydelse.

1 Förslag till

Lag om ändring i taxeringslagen (1956: 623)

Härigenom föreskrivs att i taxeringslagen (1956: 623)¹ skall införas en ny paragraf, 26 a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 a §

Om ett fåmansföretag eller en näringsidkare som är fysisk person gjort avdrag vid inkomstbeskattningen för något av följande slag av ersättningar vilka har tillgodoförts mottagare i utlandet, skall i självdeklarationen lämnas uppgift om ersättningarnas sammanlagda belopp för varje land. Skyldigheten gäller ersättningar som avser

ränta, utom sådan som utgår därför att betalning inte erlagts i rätt tid,

royalty eller annan ersättning för upphovsrätt eller annan därmed jämförlig rättighet såsom rätt till patent, varumärke, mönster samt litterärt och konstnärligt verk.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången beträffande självdeklaration som skall avges till ledning för 1984 års taxering.

¹ Lagen omtryckt 1971: 399.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 773.

2 Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)

Härigenom förskrivs att 43 § 1 mom. samt anvisningarna till 41 c § och punkt 1 av anvisningarna till 43 § kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

1 mom.¹ *Har näringsidkare till någon, som är ekonomiskt intresserad i hans företag eller kan öva inflytande på dess ledning eller i vars företag han är ekonomiskt intresserad eller på vars företags ledning han kan öva inflytande, försålt varor till lägre pris eller av honom köpt varor till högre pris än de i allmänhet gällande eller i övrigt med honom avtalat ekonomiska villkor som avvika från vad som skulle hava avtalats mellan två av varandra oberoende näringsidkare och har, i följd härav, inkomsten av företaget blivit lägre än den eljest skolat bli, samt har tillika den, vilken inkomsten i stället tillförts, icke att utgöra skatt för inkomsten här i riket, skall inkomsten av företaget beräknas till det belopp, var till den kan antagas hava uppgått, därest dylika åtgärder icke vidtagits.*

Föreslagen lydelse

43 §

1 mom. *Har näringsidkares inkomst blivit lägre till följd av att villkor avtalats som avviker från vad som skulle ha avtalats mellan sinsemellan oberoende näringsidkare, skall inkomsten beräknas till det belopp som den skulle ha uppgått till om sådana villkor inte förekommit, under förutsättning att*

a) *den som på grund av avtalsvillkoren tillförts inkomst inte skall beskattas för denna här i riket,*

b) *det finns sannolika skäl att anta att ekonomisk intressegemenskap föreligger mellan näringsidkaren och den med vilken avtalet träffats och*

c) *det inte av omständigheterna framgår att villkoren tillkommit av andra skäl än ekonomisk intressegemenskap.*

Anvisningar

till 41 c §²

För sådan ränta på vinstandelslån som icke är beroende av det låntagande företagets utdelning eller vinst får företaget avdrag enligt bestämmelserna i 22, 25, 29, 36 och 39 §§.

Ränta vars storlek är beroende av företagets utdelning eller vinst (rörlig ränta) anses som avdragsgill omkostnad för företaget i den förvärvskälla vari det lånade kapitalet har nedlagts, endast under förutsättning att

a) lånet har utjudits till teckning på den allmänna marknaden, eller

b) ensamrätt eller företrädesrätt till teckning av lånet har lämnats någon som icke äger aktier eller andelar i det låntagande företaget och

b) ensamrätt eller företrädesrätt till teckning av lånet har lämnats någon som icke äger aktier eller andelar i det låntagande företaget och

¹ Senaste lydelse 1965: 573.

² Senaste lydelse 1977: 243.

Nuvarande lydelse

icke har sådan intressegemenskap med företaget som avses i 43 § 1 mom. eller 57 § 3 mom. första stycket samt – såvitt gäller fåmansföretag som avses i 35 § 1 a mom. – icke heller är företagsledare i företaget eller närstående till sådan företagsledare eller till aktie- eller andelsägare i företaget, eller

c) aktierna eller andelarna i det låntagande företaget är noterade på svensk börs eller föremål för liknande notering här i riket och företrädesrätt till teckning av lånet har lämnats aktie- eller andelsägarna i företaget i förhållande till deras innehav av aktier eller andelar.

I fall som avses i andra stycket c) skall det låntagande företaget dock som intäkt i den förvärvskälla vari det lånade kapitalet har nedlagts upptaga ett belopp motsvarande det sammanlagda värde som genom företrädesrätterna kan anses ha tillförts aktie- eller andelsägarna. Beloppet tages till beskattning vid taxeringen för det beskattningsår under vilket teckningen av lånet har avslutats.

På ansökan av låntagande företag får riksskatteverket under förutsättning att lånevillkoren med hänsyn till omständigheterna vid lånets upptagande får antagas ha bestämts på affärsmässig grund besluta att rörlig ränta skall anses som avdragsgill omkostnad för företaget utan hinder av att rätt till teckning av lånet har förbehållits person eller personer som äger aktier eller andelar i företaget. Mot beslut av riksskatteverket i fråga som här avses får talan ej föras.

Är det låntagande företaget sådant fåmansföretag som avses i 35 § 1 a mom., gäller – oberoende av bestämmelserna i andra och tredje styckena – att rörlig ränta, som utbetalas till aktie- eller andelsägare eller företagsledare i företaget eller dem närstående personer eller någon som på annan grund har intressegemenskap med företaget, icke är avdragsgill.

Uttrycken företagsledare och närstående personer har den innebörd som anges i 35 § 1 a mom.

Föreslagen lydelse

icke har sådan intressegemenskap med företaget som avses i *punkt 1 av anvisningarna till 43 §* eller 57 § 3 mom. första stycket samt – såvitt gäller fåmansföretag som avses i 35 § 1 a mom. – icke heller är företagsledare i företaget eller närstående till sådan företagsledare eller till aktie- eller andelsägare i företaget, eller

till 43 §

1.³ I 1 mom. denna paragraf meddelas vissa bestämmelser för det fall, att överflyttning av inkomst ägt rum från här i riket skattskyldig näringsidkare till härstädes icke skattskyldig person. Bestämmelserna gälla bland annat när en näringsidkare direkt eller indirekt deltagar i ledningen eller övervakningen av en annan näringsidkares företag eller äger del i detta företags kapital liksom när samma personer direkt eller indirekt deltaga i led-

1. I 1 mom. denna paragraf meddelas vissa bestämmelser för det fall, att överflyttning av inkomst har skett från en näringsidkare som är skattskyldig här i riket till en person som inte är skattskyldig här. Vid tillämpningen av dessa bestämmelser skall ekonomisk intressegemenskap anses föreligga då en näringsidkare direkt eller indirekt deltar i ledningen eller övervakningen av en annan näringsidkares företag eller äger del i detta företags kapital

³ Senaste lydelse 1965: 573 och 1979: 612.

Nuvarande lydelse

ningen eller övervakningen av de båda företagen eller äga del i dessa företags kapital.

Vid bedömning av prissättningen vid affärer mellan svenskt moderbolag och utländskt dotterbolag måste särskild försiktighet iakttagas med hänsyn till de av affärsrättsliga skäl betingade omständigheter som kunna påverka prissättningen i sådana fall.

I 57 § 3 mom. givas bestämmelser för vissa fall av överflyttning av inkomst, där båda kontrahenterna varit här i riket skattskyldiga.

Föreslagen lydelse

eller då samma personer direkt eller indirekt deltar i ledningen eller övervakningen av de båda företagen eller äger del i dessa företags kapital.

I 57 § 3 mom. ges bestämmelser för vissa fall av överflyttning av inkomst, där båda kontrahenterna varit här i riket skattskyldiga.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1984 års taxering.

Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande i fråga om inkomster som hänförs sig till tiden före ikraftträdandet.

Motion

1982/83:312 av Knut Wachtmeister (m) och förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m).

I motionen yrkas att riksdagen avslår propositionen.

Utskottet

I propositionen föreslås en skyldighet att i självdeklarationen lämna uppgift om vissa betalningar till utlandet och att bevisbördan för skattemyndigheterna lättas i fråga om reglerna mot vinstöverföring till mottagare i utlandet.

Den föreslagna uppgiftsskyldigheten innebär att fåmansföretag och fysiska personer som är näringsidkare skall lämna uppgift om vissa ersättningar som har tillgodoförts mottagare i utlandet. Förslaget gäller vissa räntebetalningar och ersättningar för royalty, upphovsrätt eller liknande och innebär att ersättningarnas sammanlagda belopp för varje land skall anges.

I fråga om vinstöverföring till utlandet gäller f. n. att en näringsidkares redovisade inkomst kan justeras om han genom oriktig prissättning e. d. flyttat över vinst till ett utländskt företag. Ett villkor för att dessa regler skall kunna tillämpas är att det föreligger en ekonomisk intressegemenskap

mellan näringsidkarna och det utländska företaget och att detta företag inte beskattas här i landet. I praktiken har det visat sig svårt för skattemyndigheterna att fullt ut bevisa att en ekonomisk intressegemenskap föreligger mellan den skattskyldige i Sverige och det utländska företaget. I propositionen föreslås därför att det skall räcka med att man från det allmännas sida gör detta sannolikt.

I motion 312 yrkar Knut Wachtmeister (m) och förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m) avslag på propositionen. Enligt motionärernas uppfattning torde resultatet av den föreslagna uppgiftsskyldigheten främst bli en ytterligare uppgiftsbelastning på hederliga företagare och ytterligare svåröverskådlighet i deklara-tionsförfarandet. Beträffande det andra förslaget i propositionen kritiserar motionärerna att skattemyndigheterna på lösare grunder än hittills skall kunna frångå ett exportföretags inkomstredovisning. De motsätter sig de föreslagna skärpningarna i lagstiftningen.

Bred enighet råder om att åtgärder bör vidtas mot den internationella skatteflykten och att man bör hindra eller försvåra otillbörliga transaktioner som syftar till att undvika beskattning i Sverige. Som anförs i propositionen och i motionen bör huvudlinjen för att komma till rätta härmed vara att fortsätta ansträngningarna att få till stånd ett förbättrat internationellt samarbete på detta område. Detta arbete kan emellertid förväntas leda till förbättringar endast på lång sikt. Inte minst mot denna bakgrund är det nödvändigt att i möjligaste mån ändra skattelagstiftningen så att skattemyndigheternas arbete underlättas.

Propositionen bygger på förslag från brottsförebyggande rådet (BRÅ) av innebörd bl. a. att den skattskyldige åläggs att bevisa att vissa slag av utlandstransaktioner verkligen sker av affärsmässiga skäl och inte i skatteundandragande syfte. BRÅ:s förslag har kritiserats för att det skulle strida mot kravet på rättssäkerhet och försvåra seriösa transaktioner. I de nu aktuella förslagen har denna kritik enligt utskottets uppfattning tillgodosetts. Syftet med den föreslagna uppgiftsskyldigheten, som enligt utskottets uppfattning inte kan anses alltför betungande, är endast att skattemyndigheterna skall få upplysningar om vissa klart avgränsade transaktioner för att de skall kunna bedöma om ytterligare undersökningar behöver göras. När det gäller vinstöverföringar till utlandet innebär förslaget i allt väsentligt endast att kravet på bevisning om intressegemenskap i fortsättningen inte ställs orimligt högt utan begränsas till en sannolikhetsbedömning. I övrigt har reglerna i stort sett samma innebörd som tidigare.

Departementschefen framhåller att de nu aktuella åtgärderna inte tillgodoser syftet med BRÅ:s förslag men att de bör prövas i avvaktan på att effektivare åtgärder kan komma att utarbetas. Utskottet instämmer häri. Samtidigt vill utskottet understryka angelägenheten av att man snabbt ingriper mot skatteflykten till utlandet och av att regeringen fortsätter sina ansträngningar i denna riktning.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionen och avstyrker motionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen med avslag på motion 1982/83:312 och med bifall till proposition 1982/83:73 antar de vid propositionen fogade förslagen till

1. lag om ändring i taxeringslagen (1956:623),
2. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370).

Stockholm den 1 februari 1983

På skatteutskottets vägnar

ERIK WÄRNBERG

Närvarande: Erik Wörnberg (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Rune Carlstein (s), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s), Egon Jacobsson (s), Karl Björzén (m), Björn Molin (fp), Anita Johansson (s), Anna Lindh (s) och Erkki Tammenoksa (s).

Reservation

Knut Wachtmeister (m), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Bo Lundgren (m) och Karl Björzén (m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 6 med "Bred enighet" och slutar på s. 7 med "avstyrker motionen" bort ha följande lydelse:

Bred enighet råder om att åtgärder bör vidtas mot den internationella skatteflykten och att man bör hindra eller försvåra otillbörliga transaktioner som syftar till att undvika beskattning i Sverige. Som anføres i propositionen och i motionen bör huvudlinjen för att komma till rätta härmed vara att fortsätta ansträngningarna att få till stånd ett förbättrat internationellt samarbete på detta område. Samtidigt bör ändringar i skattelagstiftningen övervägas i syfte att underlätta skattemyndigheternas arbete. Som motionärerna framhåller bör man dock inte genomföra åtgärder som försvårar exportansträngningarna, särskilt inte i dessa tider då Sverige förlorat andelar på utlandsmarknaden.

Den i propositionen föreslagna uppgiftsskyldigheten i självdeklarationen i fråga om vissa utlandsbetalningar kommer knappast att göra jakten på skattesmitare effektivare. Resultatet kommer i stället att bli att hederliga företagare kommer att få ytterligare uppgiftsbelastning och att deklareringsförfarandet blir ännu mer svåröverskådligt.

När det gäller de s. k. omfaktureringsaffärerna kommer de föreslagna

lättnaderna i bevisreglerna för skattemyndigheterna att medföra att ett exportföretags inkomster kommer att kunna höjas på lösare grunder än hittills. Även om skattemyndigheterna kan ha svårt att bevisa att intressegemenskap föreligger mellan företaget i Sverige och betalningsmottagaren i utlandet – något som hittills har krävts för att prissättningen skall kunna frångås vid beskattningen – strider det i alltför hög grad mot rimliga krav på rättssäkerhet att sänka beviskraven till enbart en sannolikhetsbedömning. Detta skulle medföra att ett svenskt företag under vissa omständigheter tvingas bevisa att företaget inte har intressegemenskap med ett utländskt företag, och att förebringa sådan bevisning torde i många fall vara mycket svårt. Det bör framhållas att det finns en lång rad andra anledningar till en annorlunda prissättning än en eventuell intressegemenskap, och de exempel härpå som lämnas i propositionen torde inte vara fullständiga. Redan av rättssäkerhetsskäl bör därför propositionen avslås även på denna punkt. Därtill kommer att det framlagda förslaget är olämpligt även från den synpunkten att det skulle försvåra sådan affärsverksamhet som är angelägen för vår export.

Med det anförda tillstyrker utskottet motionen och avstyrker propositionen. Samtidigt vill utskottet understryka angelägenheten av att man snabbt ingriper mot skatteflykten till utlandet och av att regeringen fortsätter sina ansträngningar i denna riktning.

dels att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:312 avslår proposition 1982/83:73.